

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinums attiecībā uz priekšlikumu Padomes Regulai par administratīvu sadarbību akcīzes nodokļu jomā

(2012/C 74/01)

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 16. pantu,

ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu un jo īpaši tās 7. un 8. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīvu 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti ⁽²⁾ un jo īpaši tās 28. panta 2. punktu,

IR PIEŅĒMIS ŠO ATZINUMU.

1. IEVADS**1.1. Apspriešanās ar EDAU**

1. Komisija 2011. gada 14. novembrī pieņēma priekšlikumu Padomes Regulai par administratīvu sadarbību akcīzes nodokļu jomā ⁽³⁾ (turpmāk "Priekšlikumu").

2. Tajā pašā dienā Komisija Priekšlikumu nosūtīja Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājam (EDAU). EDAU izprot šo

saziņu kā lūgumu sniegt konsultāciju Savienības iestādēm un struktūrām, kā tas paredzēts Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktā.

3. Pirms Priekšlikuma pieņemšanas Komisija deva EDAU iespēju sniegt neoficiālus komentārus. EDAU atzinīgi vērtē procesu, kas pašā sākumposmā ir palīdzējis uzlabot dokumentu no datu aizsardzības viedokļa. Dažas no šīm piezīmēm ir ņemtas vērā Priekšlikumā. EDAU atzinīgi vērtē to, ka atsauces uz šo apspriešanos ir iekļautas Priekšlikuma preambulā.

4. Tomēr EDAU vēlētos atzīmēt dažus elementus, kurus dokumentā vēl varētu uzlabot no datu aizsardzības viedokļa.

1.2. Vispārējais konteksts

5. Priekšlikuma mērķis ir atjaunināt Regulu (EK) Nr. 2073/2004, kurā ir noteikts juridiskais pamats administratīvajai sadarbībai starp valsts nodokļu iestādēm akcīzes nodokļa jomā (alkoholam, tabakas un enerģētikas produktiem), lai apkarotu krāpšanu akcīzes nodokļu jomā. Šī regula noteica saistošus noteikumus sadarbībai starp dalībvalstīm, ieviesa automātiskās un vienreizējās informācijas apmaiņas (papildus informācijas apmaiņai, kas tiek veikta pēc pieprasījuma) un ļāva valstu kompetentajām iestādēm savstarpēji apmainīties ar informāciju, jo īpaši izmantojot elektroniskos līdzekļus. Regula noteica arī nosacījumus sadarbībai ar Komisiju.

6. Šie noteikumi jāpārskata, lai ņemtu vērā pārveidojumus datorizētajā akcīzes preču aprites un kontroles sistēmā (kas turpmāk minēta kā "EMCS"), kuras mērķis ir datorizēt ar akcīzes nodokli apliekamo produktu apriti un uzraudzību. Priekšlikuma mērķi ir arī i) atjaunināt regulā lietotos

⁽¹⁾ OV L 281, 23.11.1995, 31. lpp.

⁽²⁾ OV L 8, 12.1.2001., 1. lpp.

⁽³⁾ COM(2011) 730 galīgā redakcija.

formulējumus; ii) svītrot noteikumus, kuri vairs nav būtiski, un padarīt dokumenta struktūru loģiskāku un iii) vienkāršot tiesisko regulējumu, darot to efektīvāku.

7. Šajā kontekstā personas datu apstrāde tiek veikta dažādos veidos. Dalībvalstis savā starpā, ar Komisiju un arī ar trešām valstīm ⁽¹⁾ apmainās ar informāciju par akcīzes preču tirgotājiem, kuri var būt fiziskas un juridiskas personas, kā arī ar cita veida komercinformāciju līdztekus informācijai par gadījumiem, kas vieš aizdomas, vai ir pierādīti tiesību aktu pārkāpumi akcīzes nodokļu jomā.
8. Šajā atzinumā ir aplūkoti tie Priekšlikuma aspekti, kuriem ir ietekme uz datu aizsardzību.

2. PRIEKŠLIKUMA ANALĪZE

2.1. Atsauce uz Direktīvu 95/46/EK

9. EDAU atzinīgi vērtē to, ka Priekšlikuma 18. apsvērumā ir tieši minēts, ka Komisijas veikto personas datu apstrādi nosaka Regula (EK) Nr. 45/2001 un dalībvalstu kompetento iestāžu veikto datu apstrādi – Direktīva 95/46/EK.
10. EDAU atzinīgi vērtē arī atsauci Priekšlikuma 28. panta 4. punktā uz valsts tiesību aktiem par datu aizsardzību, kas jāpiemēro. Tomēr noteikumā būtu precīzāk jāatsaucas uz “personas datu apstrādi” nevis “informācijas glabāšanu un apmaiņu”. Šādai norādei dodama priekšroka, jo “apstrāde” attiecas uz jebkuru darbību, kas saistīta ar informāciju, tādējādi iekļaujot visus informācijas izmantošanas posmus no tās vākšanas līdz turpmākai izmantošanai atbilstīgi 2. un 3. punktam. Tas ir svarīgi, jo personas datu izmantošanai mērķiem, kuriem tā sākotnēji nav vākta, saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 6. un 7. pantu ir vajadzīgi stingri nosacījumi.

2.2. Apmaiņai paredzēto datu noteikšana

11. Priekšlikumā ir nošķirti divi informācijas apmaiņas veidi – “Sadarbība pēc pieprasījuma” (II nodaļa) un “Informācijas apmaiņa bez iepriekšēja pieprasījuma” (III nodaļa). Tomēr EDAU atzīmē, ka regulas tekstā nav norādītas apmaiņai paredzēto datu kategorijas. Abos gadījumos (pēc pieprasījuma un bez iepriekšēja pieprasījuma) ir noteikts, ka savstarpējās administratīvās palīdzības dokumentu saturs Komisijai jānosaka, pieņemot īstenošanas aktus (9. panta 2. punkts un 16. panta 3. punkts).
12. EDAU iesaka vispārīgu aprakstu par datu kategorijām, ar kurām kompetentajām iestādēm ļauns apmainīties, iekļaut pašā Priekšlikumā, jo tas nosaka regulas būtisko elementu piemērošanas jomu. Šo jautājumu nevar risināt īstenošanas aktā.

⁽¹⁾ Ja atļauts saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK, kā minēts Priekšlikuma 32. panta 1. punktā.

13. Turklāt pirms tādu īstenošanas pasākumu pieņemšanas, kuri var ietekmēt personas datu aizsardzību, jāapspriežas ar EDAU. Šis pienākums jānorāda Priekšlikuma tekstā.

2.3. Konfidenciālo datu apstrāde

14. Ņemot vērā Priekšlikuma mērķi, domājams, ka tiks apstrādāti dati, kas saistīti ar gadījumiem, kuros ir aizdomas par krāpšanu. EDAU uzsver, ka uz aizdomīgiem gadījumiem attiecināmo datu apstrādi var veikt tikai valsts iestādes kontrolē ⁽²⁾ vai tad, ja tiek ievēroti īpaši likumā noteikti aizsardzības pasākumi ⁽³⁾, jo tie uzskatāmi par konfidenciāliem datiem, kam nepieciešama īpaša aizsardzība. Aizsardzības pasākumi, kas jāievēro šīs informācijas atļautai lietošanai (tādi kā stingrākas piekļuves tiesības, stingrāki drošības pasākumi, tostarp ietekmes novērtējums uz privāto dzīvi, drošības plāns un regulāri auditi), jāiekļauj regulas tekstā.
15. Turklāt EDAU vēlas pievērst uzmanību tam, ka šo konfidenciālo datu apstrādei var būt nepieciešama to iepriekšēja pārbaude, ko veic EDAU vai valsts datu aizsardzības iestādes.

2.4. Datu kvalitāte un datu subjektu tiesības

16. Priekšlikumā ir ieviests pienākums dalībvalstīm turēt elektroniskajā datubāzē visu to ekonomikas dalībnieku reģistru, kuri ir apstiprināti noliktavu turētāji un reģistrēti saņēmēji vai nosūtītāji. Reģistros iekļautās informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm notiktu automātiski, izmantojot centrālo reģistru, kuru pārvalda Komisija (skat. 19. panta 4. punktu).
17. Priekšlikuma 19. panta 3. punktā ir prasīts, lai katras dalībvalsts centrālais akcīzes koordinācijas birojs vai koordinācijas dienests nodrošinātu valsts reģistrā iekļautās informācijas pilnīgumu, precizitāti un atjaunošanu. EDAU atzinīgi vērtē šo noteikumu, kas atbilst datu kvalitātes principam, kuru paredz gan Direktīva 95/46/EK ⁽⁴⁾, gan Regula (EK) Nr. 45/2001 ⁽⁵⁾.
18. Priekšlikuma 20. pantā ir paskaidrots, ka ekonomikas dalībniekiem ir tiesības pārbaudīt Komisijas pārvaldītajā centrālajā datubāzē (*SEED-on-Europa*) publiski pieejamo informāciju par licencēm, ievadot savu akcīzes licences numuru. Viņiem ir arī tieši piešķirtas tiesības pieprasīt, lai dalībvalsts, kura izdod licenci, labotu jebkuras kļūdas publiski pieejamajā informācijā. Komisija apņemas pārsūtīt šādus pieprasījumus veikt labojumus attiecīgajai kompetentajai iestādei. Lai piekļūtu publiski nepieejamai informācijai par ekonomikas dalībniekiem un šādu informāciju, kas Komisijai

⁽²⁾ Skatīt Direktīvas 95/46/EK 8. panta 5. punktu.

⁽³⁾ Skatīt Direktīvas 95/46/EK 8. panta 5. punktu un Regulas (EK) Nr. 45/2001 10. panta 5. punktu.

⁽⁴⁾ Skatīt 6. panta 1. punkta d) apakšpunktu.

⁽⁵⁾ Skatīt 4. panta 1. punkta d) apakšpunktu.

nav pieejama, labotu, ekonomikas dalībniekam arī turpmāk jāvēršas pie attiecīgās kompetentās iestādes. EDAU atzinīgi vērtē to, ka Priekšlikums tieši piešķir un reglamentē datu subjektu tiesības piekļūt saviem personas datiem un tos labot.

19. Tomēr 28. panta 4. punkta otrajā rindkopā ir teikts, ka dalībvalstīm jāierobežo tiesības uz informāciju un piekļuvi, kā arī datu apstrādes darbību nodošana atklātībai⁽¹⁾, lai pēc nepieciešamības aizsargātu dalībvalstu un Eiropas Savienības "svarīgās ekonomiskās vai finansiālās intereses", ieskaitot monetāros, budžeta un nodokļu jautājumus⁽²⁾. Šie ir ierobežojumi uz dažiem svarīgiem elementiem personas datu aizsardzības tiesībās, kas noteiktas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8. pantā. Likumdevējam skaidri jāparāda vajadzība pēc šiem ierobežojumiem un to proporcionālitate. Turklāt konkurētās situācijas, kurās šādi ierobežojumi ir vajadzīgi, jānorāda Priekšlikuma tekstā – vai preambulas apsvērumā.

2.5. Datu saglabāšana

20. Priekšlikuma 21. panta 1. punktā ir ieviests pienākums glabāt informāciju par apriti Kopienā vismaz trīs gadus atkarībā no kompetentās iestādes politikas attiecībā uz informācijas saglabāšanu, lai šo informāciju varētu izmantot Regulā noteiktajām procedūrām.

21. EDAU atzinīgi vērtē pienākumu personas datus dzēst vai darīt anonīmus pēc šī perioda (skat. 21. panta 2. punktu). Tomēr Priekšlikumā jānorāda ne vien minimālais glabāšanas periods, bet arī maksimālais laiks, kurā šos datus var glabāt. Turklāt vajadzību šādu laiku glabāt personas datus jāpamato un jāparāda vismaz Priekšlikuma apsvērumos.

2.6. Pārsūtīšana starp valstīm

22. Priekšlikuma 32. panta 1. punktā ir teikts, ka par tādiem darījumiem, kuri varētu būt pretrunā akcīzes nodokļu jomā pieņemtajiem tiesību aktiem, informāciju, kas iegūta atbilstīgi šim priekšlikumam, var sniegt trešai valstij, ja ir šādi nosacījumi:

— ja trešā valsts uzņēmusies juridiskas saistības sniegt vajadzīgo palīdzību pierādījumu vākšanai par darījuma nelikumību,

— ja kompetentās iestādes, kas piegādājušas informāciju, sniegušas piekrišanu saskaņā ar savas valsts likumiem,

— ja tas atbilst Direktīvai 95/46/EK un valsts tiesību aktiem, ar kuriem tā tiek īstenota,

— ja dati tiek pārsūtīti tām pašām vajadzībām, kurām tie tika vākti.

23. EDAU atzinīgi vērtē atsauci uz datu aizsardzības tiesību aktu piemērošanu un pārsūtīšanas ierobežošanu, attiecinot pārsūtīšanu tikai uz datiem par konkrētiem darījumiem, kas vieš aizdomas par akcīzes nodokļu jomā pieņemto tiesību aktu pārkāpumiem. Tomēr, tā kā tiks apstrādāti konfidenciali dati, veicot pārsūtīšanu, jāievēro arī valsts tiesību akti, ar kuriem tiek īstenots Direktīvas 95/46/EK 8. pants (skat. 2. punkta 3. apakšpunktu).

24. EDAU atzinīgi vērtē arī to, ka datus var pārsūtīt tikai tām pašām vajadzībām, kurām tie tika vākti. Tomēr konkrētie mērķi, kuriem datus var pārsūtīt uz trešām valstīm, un pārsūtīšanai atļauto datu kategorijas skaidri jānorāda Priekšlikumā un principā jāierobežo, paredzot pārsūtīšanu tikai akcīzes nodokļu jomā pieņemto tiesību aktu pārkāpumu apkarošanai. Jānorāda arī, ka personas datus uz trešām valstīm var pārsūtīt tikai valsts nodokļu iestādes.

25. EDAU arī atgādina, ka saskaņā ar Direktīvu 95/46/EK pārsūtīšana uz trešām valstīm ir atļauta tikai tad, ja saņēmēja valsts nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni. Pārsūtīšana uz valstīm, kas nenodrošina pietiekamu aizsardzību, var būt pamatota tikai tad, ja ir piemērojama kāda no Direktīvas 95/46/EK 26. panta atkāpēm, piemēram, ja pārsūtīšana vajadzīga vai ir likumīgi prasīta, pamatojoties uz svarīgām sabiedrības interesēm⁽³⁾. Tomēr šo atkāpi var piemērot tikai tad, ja pārsūtīšana ir ES dalībvalsts iestāžu interesēs un ne vien saņēmējas valsts interesēs⁽⁴⁾. Jebkurā gadījumā atkāpes var izmantot tikai atsevišķos gadījumos, un tas nozīmē, ka atkāpi, ko pamato sabiedrības intereses, nedrīkst izmantot plašai un sistemātiskai datu pārsūtīšanai.

26. Turklāt trešai valstij, izsakot juridisku apņemšanos, jāparedz konkrēti aizsardzības pasākumi privātās dzīves un personas datu aizsardzībai un šo tiesību ievērošanai attiecībā uz datu subjektiem.

3. SECINĀJUMI

27. EDAU atzinīgi vērtē īpašo atsauci Priekšlikumā uz, to, ka regulā izklāstītajām personas datu apstrādes darbībām piemērojama Direktīva 95/46/RK un Regula (EK) Nr. 45/2001. Viņš ierosina šo atsauci precizēt.

⁽¹⁾ Skatīt Direktīvas 95/46/EK 10. pantu, 11. panta 1. punktu, 12. un 21. pantu.

⁽²⁾ Skatīt Direktīvas 95/46/EK 13. panta 1. punkta e) apakšpunktu.

⁽³⁾ Saskaņā ar Direktīvas 95/46/EK 58. apsvērumu šī atkāpe iekļauj pārsūtīšanu starp nodokļu vai muitas iestādēm.

⁽⁴⁾ Skat. arī 2005. gada 25. novembra 29. panta darba grupas Darba dokumentu par 1995. gada 24. oktobra Direktīvas 95/46/EK 26. panta 1. punkta vienotu interpretāciju (WP114), kas pieejams vietnē http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs2005/wp114_en.pdf

28. EDAU iesaka šādus punktus dokumenta uzlabošanai datu aizsardzības aspektā:

- to datu, ar kuriem paredz apmainīties kompetentās iestādes, kategorijas jānosaka Priekšlikumā,
- EDAU vēlas, lai īstenošanas pasākumi, kas saistīti ar personas datu aizsardzību, tiktu ar viņu apspriesti,
- aizsardzības pasākumi par informācijas atļautu izmantošanu gadījumos, kuri vieš aizdomām par krāpšanu, jāiekļauj regulas tekstā,
- likumdevējam skaidri jāparāda vajadzība pēc tiesību ierobežojumiem uz informāciju un piekļuvi, kā arī to proporcionalitāte. Turklāt konkurētās situācijas, kurās šādi ierobežojumi ir vajadzīgi, jānorāda Priekšlikuma tekstā – vai preambulas apsvērumā,

— maksimālais laiks, kurā drīkst glabāt informāciju par apriti Kopienā, jānorāda regulā,

— glabāšanas laiks jāpamato tās preambulā,

— pārsūtot datus par aizdomīgiem darījumiem starp valstīm, jāievēro Direktīvas 95/46/EK 8. un 26. pants un jānorāda pārsūtīšanas apmērs, sūtītāja identitāte un mērķis.

Briselē, 2012. gada 27. janvārī

Giovanni BUTTARELLI

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja palīgs